พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ

ดร.วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เขียน: ดร.วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร

ชื่อบทความ: **พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ**

ที่มา: ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๗ (สิงหาคม ๒๕๒๙) : ๕๗-๖๐

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ

ดร.วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร
ประธานกรรมการ
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ในประวัติศาสตร์อันยาวนานของแต่ละชาตินั้น ย่อมปรากฏเหตุการณ์ซึ่งในยุคในสมัยต่อ ๆ มายอมรับว่ามีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งทิศทางการพัฒนาของประชาชาตินั้น ๆ

อิทธิพลของปรากฏการณ์จักมีมากน้อยเพียงใดเป็นผลในทางตรงหรือทางอ้อมประการใดขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อม รวมถึงตัวบุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในปรากฏการณ์ดังกล่าว

เมื่อโลกได้ก้าวหน้าเข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ วิทยาศาสตร์และวิชาการสมัยใหม่ได้ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในโลกซีกตะวันตกอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ

การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมซึ่งได้เริ่มมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ณ บัดนั้นได้สร้างพลังงานเศรษฐกิจให้กับประเทศตะวันตก ทำให้ประเทศเหล่านั้นสามารถผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของประชากร ซึ่งมีจำนวนเติบโตขึ้น ด้วยคุณภาพแห่งชีวิตที่สูงขึ้น อีกทั้งกระตุ้นความต้องการที่จะแผ่ขยายอำนาจและอิทธิพลตลอดจนความมั่งคั่งซึ่งไม่มีขีดจำกัด

ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียได้ตกเป็นเป้าหมายของการขยายตัวของอารยธรรมตะวันตกและจักรวรรดินิยมตะวันตกซึ่งมีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันก้าวหน้าเป็นฐานพลัง

ในช่วงเวลาแห่งวิกฤติกาลทางประวัติศาสตร์นั้น **มหาบุรุษ**ผู้หนึ่งได้ก้าวเข้ามารับผิดชอบต่อความอยู่รอดของประชาติไทยและด้วยจิตสำนึกที่กว้างขวางและลึกซึ้งทั้งในเชิงประวัติศาสตร์และในเชิงวิทยาการสมัยใหม่ สามารถดำเนินรัฐประศาสนโยบายนำชาติไทยแหวกภยันตรายจากการสูญเสียอธิปไตย ในขณะที่วางรากฐานแห่งแนวทางที่จะพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าและสอดคล้องกับวิถีทางความเจริญของโลก

มหาบุรุษผู้นั้นคือ**พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว** รัชกาลที่ ๔ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระมหากษัตราธิราชเจ้าชีวิตของปวงชนชาวไทยพระองค์นั้นเสด็จสมภพในแผ่นดิน **สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช** ปฐมรัชกาลแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๔๗

ในขณะนั้นสมเด็จพระบรมชนกนาถของพระองค์ คือ**พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย** ยังดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร

ในปี พ.ศ. ๒๓๕๕ เมื่อทรงมีพระชันษาได้ ๘ ปี ซึ่งเข้ามาในแผ่นดินรัชกาลที่ ๒ แล้วนั้น ได้รับพระราชทานพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า **"สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ามงกุฎ-สมมุติเทววงศ์ พงศ์อิศวรกษัตริย์ ขัตติยราชกุมาร"**

และพระนาม "เจ้าฟ้ามงกุฎฯ" นี้ต่อมาก็ได้เป็นที่อ้างถึงพระองค์ท่านในบรรดาชาวไทยและชาวต่างประเทศ จนกระทั่งเมื่อเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว ชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ก็ยังนิยมอ้างถึงพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า **"คิงมงกุฎ"**

ในระหว่างที่ดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอฯ ในรัชกาลที่ ๒ พระบาท-สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับการศึกษาอย่างสมบูรณ์ทุกแขนงซึ่งตามคติโบราณนิยมว่าพระราชกุมารอันสูงศักดิ์ควรจะได้ทรงศึกษา ทั้งในด้านพลเรือนและในทางการทหารรวมทั้งได้ทรงผนวชเป็นสามเณรด้วยเป็นเวลา ๗ เดือน เมื่อมีพระชันษาได้ ๑๓ ปี

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๗ ก็ได้เสด็จออกทรงผนวชเป็นพระภิกษุตามประเพณีไทยหากพอทรงผนวชได้เพียง ๑๕ วัน สมเด็จพระบรมชนกนาถก็เสด็จสวรรคต

สภาพการณ์ในทางการเมืองภายในประเทศในระยะนั้นไม่เอื้ออำนวยให้เจ้าฟ้ามงกุฎฯ ทรงรับราชสมบัติ

แม้ว่าโดยนิตินัยจะทรงมีสิทธิในการนั้น ด้วยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเสด็จสวรรคตโดยมิได้ทรงตั้งรัชทายาทและบรรดาพระราชวงศ์อีกทั้งเสนาบดีผู้ใหญ่ได้ประชุมกันเห็นสมควรถวายราชสมบัติแก่**กรมหมื่นเจษฎาบดินทร** พระองค์เจ้าลูกยาเธอในรัชกาลที่ ๒ พระองค์ใหญ่ ซึ่งเจริญพระชันษากว่าเจ้าฟ้ามงกุฎฯ ถึง ๑๗ ปี และได้ทรงบังคับบัญชาราชการเป็นที่ยำเกรงนับถือแก่ผู้คนทั่วไปอยู่แล้ว

ดังนั้นเจ้าฟ้ามงกุฎฯ จึงได้ทรงผนวชอยู่ต่อไป และกรมหมื่นเจษฎาบดินทรก็ได้ทรงขึ้นครองราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ประจักษ์ในกาลต่อมาว่าการที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า-เจ้าอยู่หัวมิได้ทรงรับราชสมบัติในครั้งนั้น และได้ทรงผนวชอยู่เป็นเวลาถึง ๒๗ พรรษา กลับอำนวยคุณประโยชน์แก่ประเทศไทย ตลอดระยะเวลาอันยาวนานในรัชกาลที่ ๓

สมเด็จเจ้าฟ้ามงกุฎฯ ในเพศบรรพชิต ทรงมีโอกาสเสด็จเที่ยวธุดงค์ไปตามหัวเมืองต่างๆ ในพระราชอาณาจักรได้ทอดพระเนตรภูมิประเทศและได้ทรงรับทราบสภาพความเป็นอยู่ของพสกนิกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งนั้น ได้ทรงมีพระอุตสาหะวิริยะศึกษาภาษาต่างประเทศตลอดจนวิชาการสมัยใหม่ เสมือนเป็นการเตรียมพระองค์ในการเข้ารับภาระบริหารประเทศชาติ ทันเวลาที่มหาอำนาจตะวันตกแผ่อำนาจมาถึงประเทศไทย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตใน พ.ศ. ๒๓๙๔ บรรดาพระราชวงศ์และเสนาบดีผู้ใหญ่ได้พร้อมใจกันถวายพระราชสมบัติแก่เจ้าฟ้ามงกุฎ ซึ่งทรงลาผนวชเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ทรงพระนามว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ปัญหาของชาติอันสำคัญยิ่งเผชิญหน้าอยู่ในขณะนั้นคืออิทธิพลของชาติตะวันตกซึ่งกำลังแผ่เข้ามา

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระดำริเห็นชัดเจนมาแล้วตั้งแต่ยังทรงผนวชว่าประเทศไทยของพระองค์ไม่มีหนทางที่จะหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจตะวันตกได้ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวก็อาจจะทรงพระราชดำริเช่นเดียวกัน

ดังนั้นปัญหาจึงมิได้อยู่ที่ว่าประเทศไทยควรจะต้องเกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจเหล่านี้หรือไม่

หากอยู่ที่ว่า ควรจะมีสัมพันธภาพกันฉันใดจึงจะไม่ตกเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบด้านเดียว จนกระทั่งอาจสูญเสียเอกราชและอธิปไตยในที่สุด

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงกำหนดเป็นนโยบายของประเทศที่สำคัญไว้เป็น ๒ ประเด็นด้วยกัน คือ

การหลีกเลี่ยงความแข็งกร้าวในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประการหนึ่ง

และการทำให้ต่างประเทศบังเกิดความนับถือโดยการศึกษาวิชาการสมัยใหม่ให้มีความคิดทันความก้าวหน้าของโลก เป็นอีกประการหนึ่ง

สำหรับนโยบายในประการแรกนั้นประเทศไทยได้ตกลงทำสัญญาสัมพันธไมตรีและการค้ากับนานาประเทศ เปรียบเมือนการเปิดประเทศไทยออกไปสู่โลกภายนอกอย่างกว้างขวาง

ในประการหลัง ประเทศไทยภายใต้การนำของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้แสดงในทุกวิถีทางที่พึงกระทำได้ให้โลกเห็นว่าจะสลัดความล้าหลังทิ้งไป และพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าทันโลก

รัฐประศาสนโยบายทั้งสองประการดังกล่าวนี้ โดยปราศจากข้อสงสัยเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ในการทำให้ชาติไทยรอดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจตะวันตกในครั้งกระนั้น

นอกจากนั้นยังได้ทำให้นานาประเทศยอมรับประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกแห่งอิสรชน

การก้าวหน้าทันโลกย่อมต้องอาศัยวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยหลัก ด้านวิทยาศาสตร์ได้เป็นเครื่องมือบันดาลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างไรก็ตาม การที่จะรับเอาวิทยาศาสตร์เข้ามาเป็นหลักในการพัฒนานั้น สังคมจักต้องมีจิตสำนึกทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะต้องสร้างขึ้นมา

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงแสดงออกอย่างชัดเจนว่าทรงมีสิ่งดังกล่าวนี้พร้อมบริบูรณ์ ความรู้แจ้งเห็นจริงในหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนาซึ่งเน้นในเหตุและผล การศึกษาภาษาต่างประเทศอันเป็นสื่อให้เข้าถึงแนวทางความคิดและหลักการวิเคราะห์ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของอารยธรรมตะวันตก และการศึกษาแสวงหาความรู้โดยตรงในวิชาวิทยาศาสตร์บางแขนง เช่นคณิตศาสตร์และดาราศาสตร์

เหล่านี้ประกอบกันเป็นพลังอยู่เบื้องหลังพระบรมราโชบายในการบริหารประเทศของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔

นอกจากนั้นพลังดังกล่าวนี้ได้ทวีความแข็งแกร่งขึ้นเมื่อพิจารณาความจริงว่าพระองค์ท่านทรงรู้จักเมืองไทยและคนไทยอย่างลึกซึ้ง และทรงทราบความต้องการของบ้านเมืองของพระองค์อย่างถ่องแท้

ในขณะที่จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์บอกให้ทรงทราบว่าสิ่งใดที่บ้านเมืองต้องการ

จิตสำนึกทางวิทยาศาสตร์บอกให้ทรงทราบว่าการสนองความต้องการนั้นพึงจะต้องกระทำอย่างไร

ความสนพระราชหฤทัยในวิชาคณิตศาสตร์และดาราศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้นำไปสู่เหตุการณ์อันมีความสำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ของวิทยาศาสตร์ไทยในระหว่างระยะเวลาสุดท้ายของพระชนม์ชีพ จากการคำนวนทางดาราศาสตร์ *พระองค์ได้ทรงพบว่าปรากฏการณ์สุริยุปราคาเต็มดวงจะสามารถเห็นได้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๑๑*

นอกจากนั้นยังทรงคำนวณด้วยว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ ณ ท้องที่ใกล้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ซึ่งเรียกว่า "บ้านหว้ากอ" ด้วยตั้งอยู่ตรงเส้นกลางทางโคจรของสุริยุปราคา

ในเรื่องนี้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงนิพนธ์เล่าไว้ว่า

"...จึงต้องเสด็จไปทอดพระเนตรถึงที่นั้น ทรงชักชวนบรรดาผู้เชี่ยวชาญโหราศาสตร์ทั้งพระและคฤหัสถ์ให้โดยเสด็จด้วยเล่ากันว่าทูนกระหม่อม (พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงทรมานพระองค์ด้วยการคำนวณสุริยุปราคาครั้งนั้นมากตั้งแต่ก่อนเสด็จไป ด้วยทรงเกรงว่าจะพลาดพลั้งไม่มืดหมดดวงหรือไม่ตรงเวลานาทีพยากรณ์ก็จะละอายพวกโหร เพราะทรงทราบอยู่ว่าไม่มีผู้ใดเชื่อการเสด็จไปหว้ากอครั้งนั้นยังมีการสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ด้วยมีพวกนักปราชญ์ทั้งฝรั่งเศสและอังกฤษขอมาดู เสอร์แฮรี ออด เจ้าเมืองสิงคโปร์ก็จะมาเฝ้าด้วยกันกับภรรยาเพื่อดูสุริยุปราคา ณ ตำบลหว้ากอด้วย..."

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกจากกรุงเทพฯ โดยเรือพระที่นั่งอรรคราชวรเดช มุ่งตรงไปยังชายทะเลบ้านหว้ากอ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ เสด็จขึ้นฝั่งที่อ่าวมะนาว แล้วทรงม้าพระที่นั่งไปถึงพลับพลาค่ายหลวงที่บ้านหว้ากอเวลาย่ำค่ำของวันที่ ๑๐ สิงหาคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ณ วันอังคารที่ ๑๘ สิงหาคม ซึ่งเป็นวันสำคัญที่พระองค์ท่าน ตลอดจนบรรดาผู้โดยเสด็จและผู้มาเฝ้าทั้งไทยและเทศเฝ้ารอ คำพยากรณ์จากการคำนวณทางดาราศาสตร์ที่แม่นยำก็ปรากฏเป็นความจริงทุกประการ

เวลา ๑๐.๑๖ น. ท้องฟ้าเหนือชายทะเลบ้านหว้ากอซึ่งแต่เดิมปกคลุมด้วยเมฆฝนก็พลันกระจ่าง มองเห็นดวงอาทิตย์ไร ๆ พอรู้ว่าสุริยุปราคาได้เริ่มขึ้นแล้ว จนกระทั่งเวลา ๑๑.๓๖ น. กับอีก ๒๐ วินาที ก็จับเต็มดวง ซึ่งกินเวลาจับเต็มดวงทั้งสิ้น ๖ นาทีกับ ๔๕ วินาที

เล่ากันว่า "เวลานั้นมืดเหมือนเวลากลางคืน เวลาพลบค่ำ คนที่นั่งใกล้ ๆ ก็แลดูไม่รู้จักหน้ากัน"

ท่ามกลางความมืดจากสุริยุปราคาเต็มดวงนั้น พระบารมีขององค์พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทยก็เจิดจรัสแจ่มฟ้า

บางเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มีลักษณะเสมือนเป็นอุบัติเหตุ เมื่อพระบาทสมเด็จพระ-จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินกลับสู่กรุงเทพมหานครในวันที่ ๒๔ สิงหาคม แล้วก็ประชวรด้วยไข้มาเลเรีย

และพอถึงวันที่ ๑ ตุลาคม ศกเดียวกันนั้น ซึ่งเป็นระยะเวลาภายหลังเหตุการณ์ประวัติ-ศาสตร์ที่หว้ากอเพียง ๔๔ วัน ก็เสด็จสวรรคต

ประชาชาติไทยได้สูญเสียพระมหากษัตราธิราชไปพร้อมกับนักวิทยาศาสตร์ผู้ยิ่งยง

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงจุดประทีปวิทยาศาสตร์สำหรับส่องทางไปสู่การพัฒนาประเทศไว้แล้วในเบื้องท้ายแห่งพระชนม์ชีพ พระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้

อย่างไรก็ตาม ประชาชาติไทยต้องรอต่อมา จากบัดนั้นถึงบัดนี้ เป็นเวลาถึง ๑๑๔ ปี จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ระหว่างการเฉลิมฉลองกรุงรัตโกสินทร์อายุครบ ๒๐๐ ปี **คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้วันที่ ๑๘ สิงหาคม เป็นวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ** เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระเกียรติแด่องค์**พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย**

ประเทศไทยของเราได้ล่าช้าเสมอในการตระหนักในความสำคัญของวิทยาศาสตร์ซึ่งมีต่อการพัฒนาประเทศ และความล่าช้าดังกล่าวนี้ได้ทำให้เรามีความล้าหลังและพึ่งตนเองไม่ได้ทางเศรษฐกิจด้วยเศรษฐกิจนั้นตั้งอยู่บนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดร.ตั้ว ลพานุกรม รัฐบุรุษวิทยาศาสตร์ เมื่อสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ได้เคยกล่าวเตือนไว้แล้วว่า**ประเทศไทยสายเหลือเกินในทางวิทยาศาสตร์หากไม่สายเกินไปที่จะเริ่มต้นโดยทันที**

ณ บัดนี้ อีก ๔๓ ปีภายหลังชีวิตของดร.ตั้ว ลพานุกรม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน ภายใต้การนำของรัฐมนตรี**ดำรง ลัทธพิพัฒน์** เรียกร้องให้ชาติไทยทั้งชาติตระหนักว่าการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ซับซ้อนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต จักกระทำได้ด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ณ วันอังคารที่ ๑๘ สิงหาคม ซึ่งเป็นวันสำคัญที่พระองค์ท่าน ตลอดจนบรรดาผู้โดยเสด็จและผู้มาเฝ้าทั้งไทยและเทศเฝ้ารอ คำพยากรณ์จากการคำนวณทางดาราศาสตร์ที่แม่นยำก็ปรากฏเป็นความจริงทุกประการ

เวลา ๑๐.๑๖ น. ท้องฟ้าเหนือชายทะเลบ้านหว้ากอซึ่งแต่เดิมปกคลุมด้วยเมฆฝนก็พลันกระจ่าง มองเห็นดวงอาทิตย์ไร ๆ พอรู้ว่าสุริยุปราคาได้เริ่มขึ้นแล้ว จนกระทั่งเวลา ๑๑.๓๖ น. กับอีก ๒๐ วินาที ก็จับเต็มดวง ซึ่งกินเวลาจับเต็มดวงทั้งสิ้น ๖ นาทีกับ ๔๔ วินาที

เล่ากันว่า "เวลานั้นมืดเหมือนเวลากลางคืน เวลาพลบค่ำ คนที่นั่งใกล้ ๆ ก็แลดูไม่รู้จักหน้ากัน"

ท่ามกลางความมืดจากสุริยุปราคาเต็มดวงนั้น พระบารมีขององค์พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทยก็เจิดจรัสแจ่มฟ้า

บางเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มีลักษณะเสมือนเป็นอุบัติเหตุ เมื่อพระบาทสมเด็จพระ-จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินกลับสู่กรุงเทพมหานครในวันที่ ๒๔ สิงหาคม แล้วก็ประชวรด้วยไข้มาเลเรีย

และพอถึงวันที่ ๑ ตุลาคม ศกเดียวกันนั้น ซึ่งเป็นระยะเวลาภายหลังเหตุการณ์ประวัติ-ศาสตร์ที่หว้ากอเพียง ๔๔ วัน ก็เสด็จสวรรคต

ประชาชาติไทยได้สูญเสียพระมหากษัตราธิราชไปพร้อมกับนักวิทยาศาสตร์ผู้ยิ่งยง

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงจุดประทีปวิทยาศาสตร์สำหรับส่องทางไปสู่การพัฒนาประเทศไว้แล้วในเบื้องท้ายแห่งพระชนม์ชีพ พระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้

อย่างไรก็ตาม ประชาชาติไทยต้องรอต่อมา จากบัดนั้นถึงบัดนี้ เป็นเวลาถึง ๑๑๔ ปี จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ระหว่างการเฉลิมฉลองกรุงรัตโกสินทร์อายุครบ ๒๐๐ ปี **คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้วันที่ ๑๘ สิงหาคม เป็นวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ** เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระเกียรติแด่องค์**พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย**

ประเทศไทยของเราได้ล่าช้าเสมอในการตระหนักในความสำคัญของวิทยาศาสตร์ซึ่งมีต่อการพัฒนาประเทศ และความล่าช้าดังกล่าวนี้ได้ทำให้เรามีความล้าหลังและพึ่งตนเองไม่ได้ทางเศรษฐกิจด้วยเศรษฐกิจนั้นตั้งอยู่บนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดร.ตั้ว ลพานุกรม รัฐบุรุษวิทยาศาสตร์ เมื่อสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ได้เคยกล่าวเตือนไว้แล้วว่า**ประเทศไทยสายเหลือเกินในทางวิทยาศาสตร์หากไม่สายเกินไปที่จะเริ่มต้นโดยทันที**

ณ บัดนี้ อีก ๔๓ ปีภายหลังชีวิตของดร.ตั้ว ลพานุกรม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน ภายใต้การนำของรัฐมนตรี**ดำรง ลัทธพิพัฒน์** เรียกร้องให้ชาติไทยทั้งชาติตระหนักว่าการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ซับซ้อนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต จักกระทำได้ด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

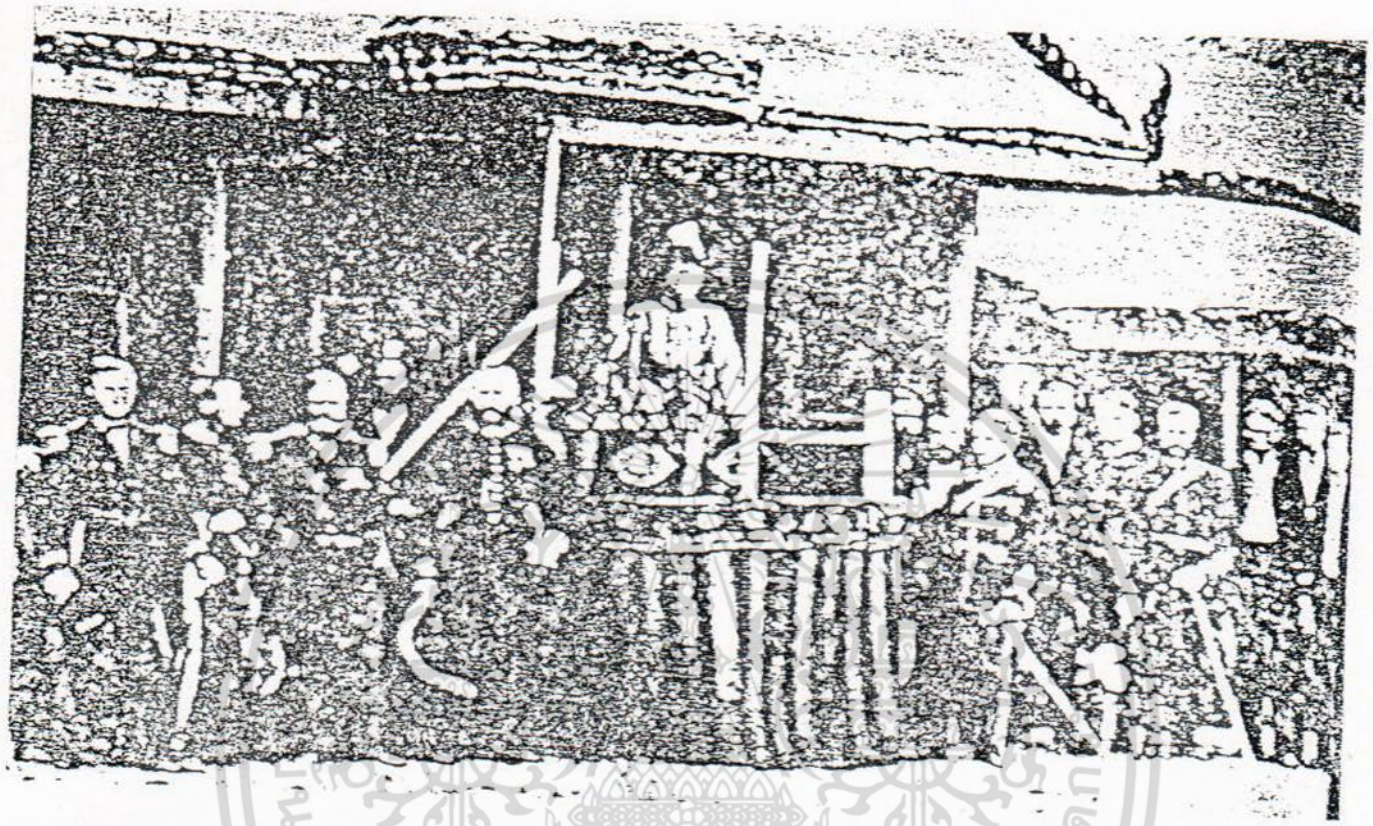
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ได้เวียนมาอีกคำรบหนึ่ง ประชาชนชาวไทยก็พึงน้อมจิตระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

และตั้งปฏิธานให้แน่วแน่ว่าจะดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทในการนำเอาวิทยาศาสตร์มาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงถ่ายรูปกับฝรั่งและข้าราชการไทย
ระหว่างเสด็จทอดพระเนตรสุริยุปราคาที่หว้ากอ พ.ศ. 2411

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้